

Vaste commissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid uit de Tweede Kamer

Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
22 juni 2022

Kenmerk
COS/U202200459

Telefoon
070 373 8393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Inbreng VNG t.b.v. CD Inburgering en Integratie 6 juli 2022

Geachte dames en heren,

Op 6 juli debatteert u met minister Van Gennip over Asiel en Integratie. Eerder hebben we uw aandacht gevraagd voor de structurele financiering van de onderwijsroute. Op dit onderwerp geven we nu het noodsignaal af. Uit de peilstok van Divosa blijkt dat na 5 maanden na de start van de Wet Inburgering 2021 maar 20% van de gemeenten de onderwijsroute heeft kunnen inkopen wegens gebrek aan financiële middelen.

Gemeenten moeten nu een structureel perspectief krijgen op de financiering van de onderwijsroute om van de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 een succes te kunnen maken. Tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) in 2019 heeft de VNG met haar leden afgesproken enkel met de uitvoering van de Wet Inburgering 2021 akkoord te gaan als de uitvoerbaarheid én bekostiging structureel zouden worden gegarandeerd. We betreuren het dat gemeenten door toedoen van het stelselverantwoordelijke Ministerie van SZW nog steeds in onzekerheid verkeren. Gemeenten willen kunnen investeren in de samenwerking met hun partners en meerjarige contracten kunnen afsluiten. Dat kan niet met de huidige incidentele financiering van 24 miljoen euro waarbij sprake is van een volumerisico voor gemeenten. Een overbruggingsfinanciering van het Rijk zorgt eerder voor meer onzekerheid dan dat deze een bijdrage levert aan een structurele oplossing. De onderwijsroute is een essentieel onderdeel van de Wet Inburgering voor de verdere integratie van de nieuwkomer in Nederland en is van essentieel belang in de huidige arbeidsmarkt. Dit geldt des te meer tijdens de huidige opvangcrisis.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

[vng.nl](https://www.vng.nl)

Wij vragen uw dringende aandacht voor de structurele financiering van de onderwijsroute en vinden dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid moet nemen. Het Rijk vraagt veel van gemeenten rond asiel en opvang van Oekraïense ontheemden. Deze primaire verantwoordelijkheid van het Rijk wordt loyaal door gemeenten opgepakt. Het zou passend zijn als het Rijk goed en gedegen zorg draagt voor het goed regelen van de onderwijsroute om de verdere integratie te borgen.

In deze brief vragen wij uw aandacht voor het volgende:

1. Een bestendige oplossing voor structurele financiering van de onderwijsroute vóór 1 juli 2022. De aanhoudende onzekerheid zorgt er voor dat er beperkt aanbod tot stand komt waarvan de inburgeraar de dupe is. We moeten naar de toekomst kijken en geen kostbare tijd verliezen. Voor gemeenten bestaat de oplossing uit vier onderdelen:
 - a) structurele financiering gebaseerd op het gezamenlijke AEF rapport¹ en het gemiddelde bedrag uit dit rapport van € 17.000 per traject;
 - b) conform de structuur van de eerste Specifieke Uitkering (SPUK);
 - c) het volumerisico ligt niet bij gemeenten. Het totale macrobudget beweegt mee met het aantal inburgeraars en;
 - d) de oplossing is conform artikel 108 van de Gemeentewet: voldoende budget om de ambitie waar te kunnen maken.
2. Het behoud van de regierol van gemeenten en het blijven luisteren naar de uitvoeringspraktijk;
3. Interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en gemeenten met oog voor transparante communicatie. De VNG gaat ervan uit dat de Rijksoverheid een betrouwbare en faciliterende partner is. De VNG wil graag samenwerken aan de realisatie van een robuust en uitvoerbaar stelsel dat bijdraagt aan een goede integratie van inburgeraars en het creëren, dan wel behouden van draagvlak in de samenleving.

Structurele financiering onderwijsroute noodzakelijk

Gemeenten zijn met hun partners voortvarend aan de slag met de Wet Inburgering. Om de samenwerking toekomstbestendig te laten zijn, is er nú duidelijkheid nodig op de financiering van de onderwijsroute. De VNG geeft dit al meer dan een jaar aan en wil haar gemeenten zekerheid geven om te kunnen investeren en langdurige contracten aan te kunnen gaan (4-6 jaar) met het onderwijsveld. Een overbruggingsfinanciering van het Rijk zorgt eerder voor meer onzekerheid dan dat deze een bijdrage levert aan een structurele oplossing. De onderwijsroute is een essentieel onderdeel van de Wet Inburgering voor de verdere integratie van de nieuwkomer in Nederland en is van essentieel belang in de huidige arbeidsmarkt. Dit geldt des te meer tijdens de huidige opvangcrisis. We hebben deze mensen hard nodig in huidige arbeidsmarkt, waarin we drastisch op zoek zijn naar geschoold personeel. Als we aangeven dat we juist moeten investeren in de onderwijsroute in deze arbeidsmarkt, doen we de B1- en de Z-route tekort, maar als we niet duurzaam en zonder onzekerheden investeren in de onderwijsroute doen we onze samenleving tekort. Gemeenten moeten veel mensen opvangen en willen deze mensen een passende

¹ 'Onderzoek kosten onderwijsroute', AEF, d.d. 17 september 2021.

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2021/10/12/bijlage-rapport-kosten-onderwijsroute/bijlage-rapport-kosten-onderwijsroute.pdf>

inburgering en integratie aanbieden zoals afgesproken in de nieuwe Wet. Zonder juiste integratie, zal het draagvlak voor opvang snel verdwijnen.

Gemeenten hebben sinds 1 januari 2022, toen de Wet Inburgering 2021 (Wi2021) van kracht werd, de regie over inburgering. Eind 2021 zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt over een incidenteel extra budget voor de instroom in de onderwijsroute in 2022. Het gaat om een bedrag van 24 miljoen met een volumerisico voor gemeenten. Voor de periode vanaf 2023 willen wij dat er afspraken gemaakt worden over structurele financiering op basis van het AEF rapport, conform de huidige Specifieke Uitkering (SPUK) en zonder volumerisico voor gemeenten. Kortom voldoende budget om de ambitie van de onderwijsroute waar te kunnen maken, conform artikel 108 Gemeentewet.

Het is nu aan het Rijk om zijn verantwoordelijkheid te nemen. Het Rijk perkt de kwaliteit, toegankelijkheid en continuïteit van de inburgeringstrajecten in door vast te blijven houden aan de huidige incidentele financiële kaders en stelt hiermee de kansen voor de inburgeraar niet centraal en benut niet het potentieel en de talenten die we zo hard nodig hebben in onze samenleving. Structurele zekerheid is daarom nu nodig!

Behoud regierol gemeenten

Na jarenlange afstemming hebben Rijk en gemeenten afgesproken dat de regie over de verschillende inburgeringsroutes vanaf 1 januari bij de gemeenten ligt en dat we [in de woorden van toenmalig minister Koolmees] *“een stelsel creëren dat robuust en adaptief is, waarbij een centrale plaats is ingeruimd voor monitoring en evaluatie, als instrument om evidence based beleidsvoering te versterken, om tijdig wijzigingen te kunnen aanbrengen.”*

Al in zijn eerste brief naar de Tweede Kamer heeft toenmalig minister Koolmees de hoofdlijnen geschetst van de veranderopgave inburgering. De aanpassingen van het stelsel die in 2013 zijn doorgevoerd waren bedoeld om het stelsel beter te laten presteren, maar er waren te veel belemmeringen in het stelsel om inburgering als start van participatie in de Nederlandse samenleving optimaal te benutten. Die fout willen we niet nogmaals maken en we willen ook bij de onderwijsroute de inburgeraar en de samenleving voorop zetten.

We vernemen nu dat het Rijk de onderwijsroute mogelijk onderdeel wil maken van het publieke bestel bij onderwijsinstellingen. Dat zou een fundamentele stelselwijziging zijn voordat we überhaupt zijn begonnen. Op basis van leren in de uitvoeringspraktijk, moeten er verbeteringen worden doorgevoerd. Maar om nu al te spreken over het wegnemen van de regie bij gemeenten of de onderwijsroute buiten het inburgeringsstelsel te plaatsen en daarmee het stelsel fundamenteel te wijzigen, is onacceptabel voor gemeenten.

Interbestuurlijke verhoudingen: het piept en kraakt

De VNG gaat ervan uit dat de Rijksoverheid een betrouwbare en faciliterende partner is. Daar hoort bij dat de afgesproken randvoorwaarden niet eenzijdig tussentijds wijzigen. Over de werking van dit stelsel en de integrale aanpak ervan is jaren nagedacht door alle verschillende partners die inburgeraars begeleiden bij hun proces van inburgering. Het zou een stelsel worden waarbij geluisterd zou worden naar de uitvoeringspraktijk. De VNG ervaart de laatste maanden eerder een dichte deur dan een luisterend oor. Het proces wordt niet als transparant ervaren. Gemeenten willen graag samenwerken aan de realisatie van een robuust en uitvoerbaar stelsel dat bijdraagt aan een goede integratie van inburgeraars.

We zijn te allen tijde bereid om één en ander nader toe te lichten.

Deze brief is in afschrift verzonden aan minister Van Gennip van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en minister Wiersma voor Primair en Voortgezet Onderwijs.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized initial 'L' followed by a long horizontal line.

mr L.K. (Leonard) Geluk
Algemeen Directeur